

Oponentský posudek rigorózní práce Petra Pravdy *Rousseau a jeho vliv na Francouzskou revoluci*. 152 stran. Předložena na FF UK v Praze 2011.

Posuzovaná rigorózní práce Petra Pravdy nepochybně splňuje všechny formální požadavky na rigorózní práci kladené. Práce je přehledná, disponuje dostatečným pensem primární i sekundární literatury, je psána pěknou češtinou a vykazuje všechny rysy odborně fundovaného textu.

Autor si v rigorózní práci klade otázku, zda je Rousseauova politická filosofie, která byla nesporně předchůdcem Francouzské filosofie spíše zdrojem tzv. totalitní demokracie, tedy myšlení, které má blízko k modernímu totalitárnímu politickému myšlení, či naopak k myšlení moderní participativní demokracie. Svoji otázku zkoumá a dokumentuje na dvou moderních výrazných kritikách, tedy na koncepci totalitní demokracie z pera J. Talmona a na autorce, která se kritikou totalitarismu stala jednou z nejznámějších politických myslitelů 20. století, Hannah Arendt. Jiné vyústění naopak tematizuje prostřednictvím u nás sice méně známých autorů, avšak v západním politickém myšlení důležitých moderních myslitelů, tedy Macphersonovu koncepci rozvojové demokracie, již autor navazuje na klasika liberalismu 19. století, J.S. Mill a na Barberovu koncepci silné demokracie, jež představuje americkou alternativu silné liberální participativní demokracie oproti koncepci slabé ekonomické, neoliberální koncepci silného trhu a slabého státu. Poté se autor obrací k vlastnímu Rousseauovu myšlení a v něm obě tyto tendence zkoumá, precizuje a domýšlí do současného teoretického diskursu i politických poměrů.

Několik námitek. Autor nevyužil dostatečné argumentační zdroje pro názorné vykreslení i dokumentování své teze. Především mohl pracovat s domácí kritikou přítomnou v díle Boženy Komárkové *Původ a význam lidských práv*, kde pro Komárkovou Rousseau představuje typického zástupce kontinentální tradice politického myšlení, které se sice inspirovalo antickými myšlenkami svobody a demokracie, negarantuje však dostatečně inherentní a nezcižitelná lidská práva, která představují fundament moderní evropské demokracie. Zmiňuje, ale nedostatečně diskutuje s kritikou pozitivní svobody I. Berlina. Na druhé straně sice uvádí, ale nerozpracovává politické myšlení výrazných dědiců Rousseauova myšlenkového odkazu, tedy Kanta, Marxe, Rawlse a Habermase. První tři autoři se v Pravdově díle objeví, ale pouze v marginální roli, přitom všichni tři by mohli výrazně aktualizovat Pravdovu hlavní tezi, poslední autor, tedy Habermas se neobjeví vůbec, přitom Habermasova koncepce deliberativní demokracie je pokusem, který na jedné straně navazuje na Rousseauovu kritiku moderních komplexních společností i koncepci participativní

demokracie, jejíž rizika i přílišnou etickou náročnost Habermas obrušuje spojením se slabým liberálním procedurálním modelem. S Rawlovým dílem Pravda pracuje v kontextu s jeho Rousseauovskými přednáškami, mohl mnohem více využít komparace Rousseauova a Rawlova přirozeného hypotetického stavu.

Navzdory uvedeným námitkám, které by mohly sloužit spíše pro další autorovu teoretickou politicko-filosofickou práci, se domnívám, že autorova interpretace Rousseauova politického díla je originální a v našem akademickém a intelektuálním prostředí novátorská, protože ukazuje opomíjené a zasuté momenty Rousseauova politického myšlení, které jsou dnes obzvláště aktuální. Rigorózní práci Petra Pravdy považuji za vědecky přínosnou a doporučuji ji k obhajobě.

V Litoměřicích dne 5. 3. 2011

PhDr. Martin Šimsa, Ph.D.
KPF FF UJEP Ústí nad Labem